

Reactienota

Regioplan Zuidoost-Fryslân 2045

Nationaal programma vitale regio's

1. Inleiding

Voor u ligt de reactienota behorende bij het Regioplan Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) Zuidoost-Fryslân 2045.

In deze reactienota worden de reacties behandeld die tijdens de bestuurlijke besluitvorming over het Regioplan zijn ontvangen. Per reactie is aangegeven hoe deze is beoordeeld, of deze aanleiding geeft tot aanpassing van het Regioplan en, indien van toepassing, welke wijzigingen worden doorgevoerd.

Een gezamenlijk traject

Aan het Regioplan is een intensief participatie- en cocreatietraject voorafgegaan. Gedurende meerdere maanden hebben overheden, ondernemers, maatschappelijke organisaties, onderwijs- en kennisinstellingen, natuurorganisaties, jongeren en andere betrokken partners gezamenlijk gewerkt aan een toekomstvisie voor Zuidoost-Fryslân. Door middel van werksessies, gesprekken en bijeenkomsten zijn de belangrijkste maatschappelijke opgaven, kansen en ambities voor de regio verkend en samengebracht.

Deze gezamenlijke opbrengst heeft geleid tot het Regioplan Zuidoost-Fryslân 2045: een langetermijnvisie die richting geeft aan de ontwikkeling van de regio in de komende twintig jaar. Het Regioplan vormt daarmee het gezamenlijke strategische vertrekpunt voor de samenwerking binnen het Nationaal Programma Vitale Regio's.

Na afronding van het participatietraject is het concept-Regioplan ter besluitvorming aangeboden aan de deelnemende overheden.

In de periode januari tot en met juli 2026 hebben de gemeenteraden van Heerenveen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland en Weststellingwerf, Gedeputeerde Staten van Fryslân en het Dagelijks Bestuur van Wetterskip Fryslân zich over het Regioplan uitgesproken. Ook is het plan voorgelegd aan alle ministeries van het Rijk.

Tijdens deze besluitvorming zijn vier inhoudelijke reacties ontvangen, bestaande uit een tekstsuggestie van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, een gewijzigd besluit van Gedeputeerde Staten van Fryslân en twee aangenomen amendementen van de gemeenteraden van Heerenveen en Opsterland.

Democratische legitimiteit

In meerdere gemeenteraden is aandacht gevraagd voor de democratische legitimiteit van deze langjarige samenwerking. Met andere woorden: hoe blijven wij als gemeenteraad in positie en hoe borgen we dat gemeenteraden richting kunnen geven aan deze langjarige samenwerking en besluiten kunnen nemen over de uitvoering en de inzet van publieke middelen?

Het Regioplan is nadrukkelijk een gezamenlijke visie en geen juridisch bindende overeenkomst of uitvoeringsprogramma. Vaststelling van het Regioplan leidt daarom niet tot nieuwe bevoegdheden, financiële verplichtingen of overdracht van verantwoordelijkheden tussen de deelnemende partijen. Iedere deelnemende overheid behoudt haar eigen wettelijke bevoegdheden en blijft zelfstandig verantwoordelijk voor de besluitvorming binnen de eigen organisatie.

Het Regioplan vormt het gezamenlijke strategische kader waarbinnen partijen samenwerken, zonder afbreuk te doen aan de eigen bestuurlijke verantwoordelijkheden en democratische besluitvorming.

Vooruitblik

Met de vaststelling van het Regioplan wordt een belangrijke mijlpaal bereikt. Tegelijkertijd markeert dit het begin van de volgende fase van het Nationaal Programma Vitale Regio's in Zuidoost-Fryslân.

De komende periode staat in het teken van de verdere uitwerking van de samenwerking. Hierbij worden onder andere de governance en de organisatorische inrichting, de structurele financiering en de eerste uitvoeringsagenda voor de periode 2027–2030 uitgewerkt.

De voorstellen die uit deze uitwerkingsfase voortkomen, worden opnieuw ter besluitvorming voorgelegd aan de deelnemende overheden. Daarmee behouden de betrokken bestuursorganen ook in de vervolgfase hun kaderstellende en controlerende rol.

Tot slot

Met de verwerking van de ontvangen reacties in het Regioplan wordt de visievormende fase afgesloten. Vanaf dit moment verschuift de aandacht van het ontwikkelen van een gezamenlijke ambitie naar het gezamenlijk organiseren en realiseren van deze ambitie. Daarmee vormt deze reactienota niet alleen de afronding van het besluitvormingsproces, maar ook het officiële startpunt van de uitvoeringsfase van het Nationaal Programma Vitale Regio's Zuidoost-Fryslân 2045.

Deze Reactienota behandelt achtereenvolgens:

1. De binnengekomen tekstsuggestie van het ministerie van IenW
2. Het gewijzigde besluit van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân
3. Het amendement van de gemeenteraad van Heerenveen
4. Het amendement van de gemeenteraad van Opsterland

Reactie

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat geeft aan dat bereikbaarheid niet uitsluitend een mobiliteitsvraagstuk is. Bereikbaarheid wordt eveneens bepaald door ruimtelijke ordening en de spreiding van voorzieningen.

De huidige tekst kan de indruk wekken dat het verdwijnen van voorzieningen wordt geaccepteerd en vervolgens wordt gecompenseerd met mobiliteit. Volgens lenW moeten voorzieningenbeleid, locatiekeuzes en mobiliteit juist als één samenhangend systeem worden beschouwd.

Beoordeling

Deze opmerking sluit goed aan bij de integrale werkwijze die het Regioplan voorstaat. De visie is juist gericht op het versterken van brede welvaart door ruimtelijke ontwikkeling, voorzieningen en mobiliteit in samenhang te benaderen.

Advies: Overnemen.

Met deze wijziging wordt duidelijk dat bereikbaarheid niet uitsluitend afhankelijk is van mobiliteit, maar ook van ruimtelijke keuzes en een passend aanbod van voorzieningen. Door de tekst aan te passen wordt deze samenhang beter zichtbaar, zonder dat de inhoudelijke ambitie van het Regioplan verandert.

Wijziging Regioplan, Pagina 17

Huidige tekst

Mobiliteit is een belangrijke sleutel voor de toekomst van Zuidoost-Fryslân, omdat zij direct bepaalt hoe goed mensen werk, onderwijs, zorg en voorzieningen kunnen bereiken.

...

In 2045 is dat beeld veranderd. Reizen in Zuidoost-Fryslân is dan eenvoudig, betaalbaar en duurzaam. De basis hiervoor wordt gevormd door een netwerk van goed bereikbare regionale mobiliteitshubs...

Nieuwe tekst

Bereikbaarheid is een belangrijke sleutel voor de toekomst van Zuidoost-Fryslân. Deze wordt bepaald door de samenhang tussen ruimtelijke inrichting, de beschikbaarheid van voorzieningen én duurzame mobiliteit. Door deze onderdelen in samenhang te ontwikkelen blijven werk, onderwijs, zorg en dagelijkse voorzieningen voor inwoners goed bereikbaar.

In 2045 is dat beeld veranderd. Reizen naar werk en voorzieningen in Zuidoost-Fryslân is eenvoudig, betaalbaar en duurzaam. De basis hiervoor wordt gevormd door een voldoende aanbod van voorzieningen, een netwerk van goed bereikbare regionale mobiliteitshubs in en rond de grotere kernen, zoals Heerenveen en Drachten. Deze hubs functioneren als slimme overstappunten waar bus, trein, deelauto's, elektrische fietsen en andere vormen van gedeelde en emissievrije mobiliteit samenkomen. Vanuit deze hubs worden dorpen en kleinere kernen efficiënt verbonden, zodat ook inwoners van het landelijk gebied kunnen rekenen op betrouwbare en toegankelijke bereikbaarheid van voorzieningen en werkgelegenheid. Een mogelijke toekomstige Lelylijn kan de regio op langere termijn aanvullend aansluiten op het bovenregionale en nationale spoornetwerk.

Provincie Fryslân (Gedeputeerde Staten)

Reactie

Tijdens de behandeling van het Regioplan heeft Gedeputeerde Staten het besluit aangepast om duidelijk te maken dat de vaststelling van het Regioplan geen automatische financiële verplichting voor de provincie met zich meebrengt.

Beoordeling

Het Regioplan is een gezamenlijke langetermijnvisie en bevat geen financiële afspraken of verplichtingen voor de deelnemende partners.

In het vervolgtraject worden de governance, de uitvoeringsagenda en de financiering afzonderlijk uitgewerkt. Deze onderdelen worden opnieuw ter besluitvorming voorgelegd aan de deelnemende overheden. Op dat moment besluit iedere organisatie zelfstandig over haar bijdrage aan de samenwerking.

Advies: Niet verwerken in het Regioplan.

Het Regioplan bevat geen financiële verplichtingen voor de deelnemende partijen. De door Gedeputeerde Staten gewenste verduidelijking heeft betrekking op de besluitvorming van de provincie en wordt meegenomen in het vervolgproces rondom de governance, uitvoeringsagenda en financiering.

Gemeenteraad Opsterland

Reactie

De gemeenteraad van Opsterland heeft een amendement aangenomen waarin aandacht wordt gevraagd voor de bereikbaarheid van de regio. De raad spreekt uit dat het voor Opsterland van belang is dat basisvoorzieningen bereikbaar blijven en dat bij de verdere uitwerking van de mobiliteitsopgave nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan alternatieve oplossingen om de bereikbaarheid te verbeteren, zoals versterking van busverbindingen en een goede aansluiting op de A7.

Beoordeling

Het amendement bevat geen voorstel tot wijziging van de tekst van het Regioplan, maar geeft een bestuurlijke richting mee voor de verdere uitwerking van de mobiliteitsopgave. De wens sluit aan bij de ambitie van het Regioplan om te werken aan een goed bereikbare regio waarin inwoners toegang houden tot werk, onderwijs, zorg en voorzieningen.

Het Regioplan is een gezamenlijke langetermijnvisie en bevat geen uitwerking of prioritering van concrete mobiliteitsmaatregelen. De keuze welke maatregelen in de komende jaren worden uitgewerkt, wordt gemaakt bij het opstellen van de uitvoeringsagenda's. Daarbij worden de wensen en aandachtspunten van de deelnemende overheden nadrukkelijk betrokken.

Advies: Het amendement leidt niet tot een wijziging van het Regioplan.

De door de gemeenteraad uitgesproken wens wordt betrokken bij de verdere uitwerking van de eerste uitvoeringsagenda en de mobiliteitsopgave binnen het Nationaal Programma Vitale Regio's. In die fase

wordt, samen met de betrokken overheden en partners, bepaald welke maatregelen het meest bijdragen aan een goede bereikbaarheid van de regio. Daarbij kan onder meer worden gekeken naar de versterking van het openbaar vervoer, regionale mobiliteitshubs, deelmobiliteit en andere passende mobiliteitsoplossingen.

Gemeente Heerenveen

Reactie

De gemeenteraad van Heerenveen constateert dat op pagina 14 van het Regioplan causale verbanden worden gelegd tussen biodiversiteit, bodemkwaliteit, waterkwaliteit en de gezondheid van inwoners, terwijl deze verbanden volgens de raad niet aantoonbaar zijn.

Beoordeling

Een gezonde bodem, schoon water en een biodiverse leefomgeving dragen bij aan een toekomstbestendige leefomgeving en kunnen een positieve bijdrage leveren aan gezondheid en welzijn. Om te voorkomen dat sprake lijkt van een bewezen causaal verband, wordt de passage genuanceerd.

Advies: Overnemen.

Met deze wijziging blijft de ambitie van het Regioplan ongewijzigd, terwijl wordt voorkomen dat een direct causaal verband wordt gesuggereerd dat niet eenduidig wetenschappelijk is vastgesteld.

Wijziging Regioplan - Pagina 14

Huidige tekst

Door in te zetten op biodiversiteit, vruchtbare grond en zuiver water, groeit voedsel met meer voedingswaarde en minder schadelijke stoffen. Dit draagt niet alleen bij aan een sterkere landbouwsector, maar ook aan de gezondheid en het welzijn van inwoners en op de lange termijn tot lagere zorgkosten en een hogere levenskwaliteit.

Nieuwe tekst

Door in te zetten op biodiversiteit, vruchtbare grond, schoon water en minder schadelijke stoffen dragen we bij aan een toekomstbestendige leefomgeving. Een gezonde leefomgeving kan bijdragen aan de gezondheid en het welzijn van onze inwoners en versterkt tegelijkertijd een duurzame landbouwsector.

Bijlagen

Amendement Opsterland

WIZIGE AMENDEMINT

Gjin Lelyline

Dit amendemint heart by agindapunt 16 *Regioplan NPVR Zuidoost-Fryslân 2045* fan 'e riedsgearkomste fan 2 juny 2026.

FOARSTEL

Wy freegje de ried om it foarstelde beslút te wizigjen troch:
beslispunt 1 te wizigjen yn:

1. Het volgende als bedenking te uiten op het Regioplan Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) Zuidoost-Fryslân 2045:
De Lelyline komt foar Opsterlân net yn harren ynnovative dream foar, de dream oer duorsume mobiliteit. Foar Opsterlân is it wichtich dat yn in takomstdream basisfoarsjennings op oarder binne en bliuwe en dat der sjoen wurdt nei alternative oplossings foar mear berikberheid lykas in útwreiding fan busferbiningen en oansluting op rapper en direkter busferkear oer de A-Sân. Hjir profiteare alle gemeenten yn Súd-East-Fryslân fan troch in helber, betelber ferkearsplan dy't net in grutte ympakt hat op it lânskip.

MOTIVAASJE

Underhâld fan brêgen en diken lit hieltiten mear te winskjen oer ha wy heard yn berjochtjouwing fan de parse. Grutte útjeften moatte op koarte termyn foarkomme dat parten fan it lân op slot gean. It is hiel ûnwis as dit jild beskikber stelt wurdt troch it regear. It útsprekken foar de dream fan in takomst mei de Lelyline spilet de lobbygroep Lelyline yn de kaart. Earder al rôp de kommissaris fan de kening fan Grins dat it noarden klear is om mei te beteljen oas de sparpot dy't foar de Lelyline delsetten wurdt by gemeenten en provinsjes. Mei it opnimmen fan de Lelyline yn in dream oer de takomst fan de regio bin jo net fier fan it stopjen fan de earste sparsinten yn dit projekt. In goed berikbere regio ken ek realisearre wurde sûnder in Lelyline. Mei it each op in dream mei goede en duorsume ferbining is it dochs ek nedich om realistysk te bliuwen en te harkjen nei de ûndernimmers en de minsken dy't no net sparje wolle foar de Lelyline, mar aksje wolle op koarte termyn om yn ús ferfiers-lân de basis fan ús ynfrastuktuer op oarder te ha.

Dit amendemint wurdt yntsjinne troch:
Ham de Jong

Yn te foljen troch de griffy:

Dit wizige amendemint is oannaam yn de riedsvergadering fan 2 juny 2026.

Foar stimden: de fraksjes Opsterlands Belang, ChristenUnie, FNP, PRO, CDA en D66 (19 stimmen).
Tsjin stimden: VVD (1 stim).

De griffier,

De foarsitter,

Laura Meijer

Andries Bouwman

Amendement Heerenveen

Registratie

Z.25.520512

D.26.2120860

Onderwerp

Wensen en bedenkingen Regioplan Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) Zuidoost Fryslân 2045

De raad van de gemeente Heerenveen;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders met kenmerk
Z.25.520512 / D.26.2120860;

gelet op toezegging nr. 1;

gelet op amendement A5 'Geen causaal verband';

Besluit

1. De volgende Wensen en bedenkingen te uiten op het Regioplan Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) Zuid-Oost-Fryslân 2045.

In de tekst op pagina 14 worden causale verbanden gelegd. Deze verbanden kunnen niet worden aangetoond. We verzoeken u om de tekst aan te passen:

"Relatie met andere vraagstukken: Een duurzaam landschap ondersteunt een gezonde leefomgeving, het versterkt de economie met nieuwe (agrarische) verdienmodellen en ontmoetingsplekken in de natuur en het draagt bij aan een aantrekkelijke regio voor toerisme en wonen. Dit laatste vraagt om de bouw van extra woningen in de ruimte. Door in te zetten op biodiversiteit, vruchtbare grond, en zuiver water, groeit voedsel met meer voedingswaarde en minder schadelijke stoffen. Dit draagt niet alleen bij aan een sterkere landbouwsector, maar ook aan de gezondheid en het welzijn van inwoners en op de lange termijn tot lagere zorgkosten en een hogere levenskwaliteit. Schoon water en minder schadelijke stoffen, dragen we niet alleen bij aan een toekomstbestendigere leefomgeving, maar ook aan de gezondheid en het welzijn van onze inwoners."

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 21 mei 2026

de griffier,

de voorzitter,

L. Roest-Jonkers

M.A. Fokkens-Kelder